

आश्रमशाळा संहिता-२०१९ मधील परिशिष्ट-
१२ मध्ये सुधारणा करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्र. अआशा.२०२३/प्र.क्र.३९/का.११
विस्तार इमारत, पहिला मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२.
दिनांक- ०३ जानेवारी, २०२४

संदर्भ:- आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्र- अआशा.२०१७/प्र.क्र.१२७/का.११,
दि. ०८.०३.२०१९.

प्रस्तावना :

आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविल्या जाणाऱ्या निवासी आश्रमशाळांमध्ये शिकणाऱ्या आदिवासी विद्यार्थ्यांना शासनातर्फे भोजन, निवास, अंथरुण-पांघरुण, वह्या, पुस्तके, गणवेश, लेखन साहित्य व वैद्यकीय सुविधा इत्यादी बाबी मोफत पुरविल्या जातात. शासकीय/अनुदानित आश्रमशाळा चालविण्यासाठी शालेय शिक्षण विभागाच्या नियमावलीचा वापर करण्यात येत होता. तथापि आदिवासी विकास विभाग स्वतंत्र झाल्यानंतर विभागाकडे असलेल्या आश्रमशाळांची संख्या पाहता आदिवासी विकास विभागाची स्वतंत्र संहिता (नियमावली) दिनांक १४ सप्टेंबर, २००९ च्या शासन निर्णयान्वये सन २००९-०२ या शैक्षणिक वर्षापासून विभागांतर्गत सर्व शासकीय/अनुदानित आश्रमशाळांना लागू करण्यात आली. परंतु सदर संहितेची अंमलबजावणी करीत असताना त्यातील त्रुटीमुळे अडचण येत असल्याने, संस्था चालक संघाकडून प्राप्त झालेल्या सूचनांचा विचार करून शासनाने आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणाऱ्या शासकीय आश्रमशाळा/अनुदानित आश्रमशाळांसाठी सुधारीत आश्रमशाळा संहिता दिनांक ०८ मार्च, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये लागू करण्यात आली.

आता संस्थाचालक संघटनेमार्फत प्राप्त झालेल्या सूचनांचा सांगोपांग विचार करून आश्रमशाळा संहिता-२०१९ मधील परिशिष्ट- ब मध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

आश्रमशाळा संहिता-२०१९ मधील शासकीय/अनुदानित आश्रमशाळा आहारातील पदार्थ व वाटपाचे प्रमाण या परिशिष्ट-१२ मध्ये खालीलप्रमाणे सुधारणा करण्यात येत आहे.

ग्रॅम मध्ये परिमाण (कोरडया पदार्थाचे)

क्रमांक	अन्न गट	अन्न घटकांचे नाव स्थानिक उपलब्धतानुसार	ग्रॅम्समध्ये मोजमाप	
			इयत्ता १ ली ते ७ वी	इयत्ता ८ वी ते १२ वी
१	धान्य	तांदुळ, गहू, ज्वारी, बाजरी, नाचणी	४००	४५०
२	इतर धान्य	वरी, सामू, दलिया, पोहे, रवा	५०	५०
३	मुळे आणि कंद	बीट, गाजर, अळू, कमलकंद, मुळा, रताळ, कंद, शिंगाडा, सुरण	१५०	१५०
४	डाळी	तूरडाळ, मूग, हिरवा मूग, मसूर, अख्या उडीद, मटकी, हरभरा	१००	१००
५	तेलबिया (चटणी)	शेंगदाणे, कोपरं, भोपळ्याचे बिया, कलिंगडाच्या बिया, तुर्भुजचे बिया, अळशी, तीळ	२५	२५
६	अंडी	१ अंडे प्रतिदिन		
७	दूध आणि दुग्धजन्य पदार्थ	दूध, पनीर, दही, ताक	२००	२००
८-अ	मांसाहरी	मटन, चिकन, ताजे मासे महिन्यातून दोन वेळा	२००	२००
८-ब	गोड पदार्थ (जी मुले मांसाहर करत नाही त्यांच्यासाठी)	श्रीखंड, गुलाबजाम, खीर, रसगुल्ला, लाडू	१५०	१५०
९-अ	पालेभाज्या	लाल माठ, बीटची पाने, पत्ता कोबी, अळूची पाने, फुलकोबी, शेवग्याच्या शेंगाची पाने, मुळ्याची पाने, मेथी, पालक, रानभाज्या	१५०	१५
९-ब	इतर भाज्या	दुधी/लाल भोपळा, कारलं, दोडका, शिराळं, कच्ची केळी, बांबू, अळू, भेंडी, वांगी, मटार, कच्ची पपई, कांदा पात, कच्ची कैरी, पडवळ, दोंडका, टिंडा, टमाटर, काकडी, कांठोला, फुलकोबी, शिमला मिरची, कच्चा फणस, गवार, वाल, फरसबी, मका, तुर, लिंबू, चिंच.	१५०	१५०
१०	स्थानिक फळे	स्थानिक आणि हंगामी फळे- प्रतिदिन	२००	२००
११	साखर/गुळ		२०	२०
१२	तुप/ तेल		३५	३५
१३	मसाले (गरजेनुसार)	हिंग, वेलची, मिरची, लवंग, धणे, जिरं, मेथी, दालचिनी, जायफळ, ओवा, मिरी, चारोळी, हळद, आलं, लसूण, कडीपत्ता, कांदे	-	-

क्रमांक	अन्न गट	अन्न घटकांचे नाव स्थानिक उपलब्धतानुसार	ग्रॅम्समध्ये मोजमाप	
			इयत्ता १ ली ते ७ वी	इयत्ता ८ वी ते १२ वी
१४	मीठ (आयोडीन युक्त)		१५	१५
१५	सरपण		१०००	१०००

टिप- १) सरपण ऐवजी गॅस वापरत असल्यास सिलेंडर रिफील बिलाप्रमाणे खर्च ग्राह्य राहील.

२) सणानुसार जेवणामध्ये आवश्यक ते बदल करण्यात येतील.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov या संकेतस्थळावर उपलब्ध कण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२४०१०४१२१५१५३८२४ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

(उदय ग. गवस)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत-

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव.
३. मा. मंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव.
४. सर्व जिल्हाधिकारी
५. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक
६. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/अमरावती/नागपूर
७. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प (सर्व)
८. महालेखापाल (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१, मुंबई.
९. महालेखापाल (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-२, नागपूर
१०. अधिदान व लेखा अधिकारी (सर्व)